

מזת יקזת הכר שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגה"צ רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מתיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

מלים שיכולות לבנות,
מלים שיכולים להרס

אחרי חטא העגל נאמרו י"ג מדות של רחמים שמסמלות על טובו הגדול של הקב"ה, שלמרות שכלל ישראל חטאו - הוא יתברך סלח להם - ונאמרו בגמרא (ר"ה יז:) שהקדוש ברוך הוא אמר למשה רבנו: 'כל זמן שישראל חוטאים, יעשו לפני בסדר הזה ואני מוחל להם'. ונאמר לשון של 'עושי' ולא לשון 'אומרים', היות שי"ג מדות מלמדים אתנו להדבק בקב"ה ולהתנהג 'במעשיו' בחסד וברחמים ועל ידי כך ה' סולח ומוחל. ונביא כאן ספור נפלא בענין זה:

לפני כעשרים שנה התחלתי ללמד בכיתה ו' השקעתי הרבה בלמוד והסברת פנים לתלמידים. ה' חנן אותי במאור פנים ובחוש מיוחד להשרות סביבי אוירה טובה ונעימה והשתמשתי עם המתנות הללו גם בכיתה עם תלמידים.

היה ילד אחד בשם מוישי שפכה שנסייתי לפתח אתו קשר לא עלה בידו, הוא מעט לשוחח בכלל ועמי בפרט. נסיתי כמה פעמים לקרא לו לשיחה, אולם הוא לא שתף פעולה בשיחה והיה נראה שהוא מעדיף להשאיר עם עצמו ואני רק מפריע לו. בדרתי אצל הרבי של כיתה ה' אידו הוא התנהג אצלו בכיתה והוא אמר לי: "מוישי היה כל הזמן עם עצמו ולא הרגשתי כמעט את קיומו, נסיתי לדובב אתו אבל כאשר הבנתי שהוא לא מעניין בכך הנחתי לו וכו'

<< המשך בעמוד ד

לקח מהפרשה

נאמנות - התקון לחטא העגל

החביבות של כל יהודי, כך אנו צריכים להדבק בדרכי ה' ולראות טוב ולספור ולהעריך את הטוב שבכל אחד ואחד ובעקר בבית פנימה. כאשר אדם נכנס הביתה עליו להתבונן שהוא הולך לראות את פני השכינה, שהוא נכנס למשכן ולהתמלא בהערכה לבני ביתו.

נתאר לעצמנו שבית המקדש כבר נבנה, כמה היינו מתרגשים לפני שאנו זוכים להכנס לבית המקדש. חז"ל מגלים לנו: 'זכו - שכינה ביניהם' - אם אתה משמח את אשתך, אם אתה מרומם אתה, הבית שלך נהיה בית מקדש מעט.

חז"ל אומרים שלעתיד לבוא קורות ביתו יעידו עליו. האשה נקראת בית כמו שאמר רבי יוסי, והיא מעידה על האדם - כי המדד בשמים זה אם רוח הבריות נוחה עם האדם ובעקר עם בני הבית - וכמו שאנו מסימים את ברכות השבע ברכות: "משמח חתן עם הכלה", שהשמחה תהיה בבית בין החתן לכלה, ושקול החתן יסתדר עם קול הכלה.

ולפני שאדם נכנס לביתו עליו להתבונן מה הוא הולך לעשות <<

פרשתנו פותחת במנין בני ישראל על ידי מחצית השקל ונאמר בה "לכפר על נפשתיכם" - שתרומת כלל ישראל היתה כפרה על חטא העגל - ויש להבין מדוע בסדר הדברים חטא העגל נאמר רק אחרי תרומת המשכן ומנין בני ישראל? עוד יש להבין מדוע ספרו דוקא על ידי מחצית השקל, ומדוע כסף זה היה לאדנים דוקא?

והנה אמרו חז"ל במדרש תנחומא שאחרי חטא העגל כשנפלו הרבה מכלל ישראל במגפה, אמר הקב"ה למשה שימנה את כלל ישראל בכדי לדעת את מנינם מרב החביבות שהקב"ה מחבב את כלל ישראל

למדנו שלמרות החטא הגדול והנורא שכלל ישראל חטאו בחטא העגל הקב"ה מחבב אתנו מאד מאד, וכמאמר חז"ל בגמרא (גטין לו:) על חטא העגל: 'עלובה פלה שזנתה תחת חפתה', שכאשר כלל ישראל עמדו בהר סיני במקום החפה שהיה במתן תורה - הם חטאו בעגל - ומפל מקום 'עדין חביבותא הוא גבו' - אנו חביבים לפני ה'.

וכשם שהקב"ה צוה למנות את כלל ישראל בכדי להראות את

שבגופו, ועוד. ועלינו לשבח לבורא שהוא טוב ומטיב לכל ויחד עם ההודאה לקרע שערי שמים על כל כלל ישראל שלא יארע נזק לשום יהודי, חלילה, וכל הנתונים בצרה ובשביה ישובו במהרה לביתם בריאים ושלמים ונזכה לשמח בגאלה השלמה במהרה בימינו, אמן.

פרשת העגל נקראת בעלית הכהן והלוי (ודרשו על כך) בכדי שלא לביש את כלל ישראל שחטאו בעגל, ללמדנו כמה צריך להקפיד על כבוד הזולת - לא לדבר על שום יהודי ולא לזלזל בשום אדם - לא להיות אנכי ולחשב שהדעה שלנו זה הכי חשוב, אלא אדרבה נראה את מעלת חברנו.

נבחן את עצמנו האם אנו מכבידים על בני ביתנו, האם אנו משרים סביבנו אורה רגועה ושלום או שאנו משדרים לחץ וגאווה; ובפרט עלינו להיות בהכנעה גמורה לפני הורינו ורבותינו, שכאשר אדם מזלזל בצדיקים ותלמידי חכמים, זה כענין חטא העגל שזלזלו במשה ולא רצו שימשיך להנהיגם. וכמוכא בגמרא (שבת), שבאותו יום שהלל ישב כפוף שלא לפי כבודו, זה היה יום קשה לישראל כחטא העגל.

אנו נמצאים בתקופה שה' מזעזע את העולם מצד אחד, ומצד שני יש מצב מסים של שגרה. אולם עלינו לזכר שהקדוש ברוך הוא לא עשה שום דבר לחנם חלילה - ובפרט במלחמה הנוראה שיהודים רבים מאד נהרגו על קדוש ה', הי"ד - ה' מעורר אתנו כמו שנאמר בשיר השירים "קול דודי דופק", ה' מזכך אתנו בכדי להחיש את גאלתנו ועלינו להשאר נאמנים וקרובים לקדוש ברוך הוא מתוך ידיעה ברורה שאנו בידי הרחימאות לבד.

וכן כל אחד ואחד עם הקשיים הפרטיים שלו עלינו להתחזק באמונה ובטחון בבורא ולא לבוא בטרוניה חלילה, אלא להתחזק מתוך ידיעה שכל צער וכל בזיון מציל עוד יהודים ומזכה אתנו לכל טוב בזה ובכא.

בימים אלו שאויבי ישראל בכל מקום קמים עלינו לכלותנו והקב"ה מצילנו מידם, ובפרט בשבוע האחרון שנפלו מאות טילים בצפון וה' ברב רחמיו פורס את סכת שלומו ומגן בעדנו, עלינו להתבונן בכך ולהתמלא בהודאה ובקרבת ה'. ויש עוד הרבה נסים שנסתרים מאתנו - צפון מלשון צפון.

וכן כל אחד ואחד בפרט מלא בנסים ונפלאות, בבריאות

פנינים מצויירים

שלו עלינו, בכל זמן. לא רק בזמן יציאת מצרים ולא רק בזמן בית המקדש, אלא גם בגלות, בזמן שכלל ישראל היו בשפל המדרגה, גם שם ה' הציל אותם ושלח להם את מרדכי ואסתר שלמדו אותם קרבת ה' ומכח זה נושעו.

ולפיכך היריעות שהיו מכסות את המשכן היו שנים או שלשה לרמז על כל הכסויים שיש לאדם על גופו, כענין העור שבאדם, וכן השערות שמעטרים אתנו בתפארה, הם מגן ושמירה לראש שהוא הפספת של המוח, וכל האברים החשובים ביותר וכן כאשר אדם מקבל מכה חלילה, יש לו מליוני פדוריות בדם, ששומרות ומגנות עליו שלא ימות מהמכה ושהדם ישאר בתוכו, כל הנפלאות העצומים הללו צריכים להחדיר בתוכנו, כמה ה' מגן עלינו מרב אהבתו אלינו, ושמר עלינו מכל מיני פגעים וחדקים רעים, ולהתמלאות על ידי כך באהבה גדולה אליו יתברך.

משנכנס אדר מרבים בשמחה, במגלת אסתר התגלתה ההשגחה של הקב"ה על כלל ישראל בכל מצב, וזה נעשה בדרך טבעית כביכול, ומרדכי ואסתר קבעו זאת בתורה כי הנסים שיש לכל אחד ואחד גם אם הם נראים טבעיים, הם זועקים אמונה והשגחה פרטית של הבורא, וכשם שספור המגלה נמשך שנים רבות ורק בצרוף הכל נראית יד ה', כך לכל אחד יש מקרים שונים, ואדם לא משכיל תמיד לצרף את יד ההשגחה, אולם

כאשר נשכיל שכל המאורעות שבחינו הנם שרשרת אחת רצופה של חסדי ה' עלינו, חיינו יהיו מאשרים ושלמים.

ולפיכך כבר משנכנס אדר מרבים בשמחה ולא רק בפורים, כי פורים מגלה לנו על הימים הרגילים כמה אנו מקפים בחסדי ה' ובהשגחתו עלינו וזו השמחה הגדולה ביותר, ולכן אנו ממשיכים את השמחה של פורים לכל החדש. היות שבפורים מתגלית האהבה של הקב"ה לכלל ישראל בכל מצב, וההשגחה הפרטית

שעות שהייתי בהם בלחץ וחרדה לשלומי ועכשו הוא חזר עם שלושה תפוזים בשקית שחרה, אני כמעט בטוח שכל הזמן הוא שחק בגנה, ובהפסקת צהרים לקח שלושה תפוזים מהבית ושם בשקית שנראה שאינה שקית של חנות פרות וירקות והביא לי את התפוזים, ואת הכסף לקח לעצמו.

המלמד הותיק שמע את דברי ואמר לי: "היתה לה פגנה טובה לרומם את הילד, חבל שתפסיד זאת ואולי תעשה גרוע מזה, אני מציע לה לא לעשות כלום כעת ורק בסיום הלמודים כאשר תגיע מעט תקרא לילד ותשאל אותו מה בדיוק הוא עשה בכל אותן שעות והיכן הוא קנה את התפוזים", עשיתי כדבריו ונכנסתי ברגשות מעורבות לפתח.

בסיום הלמודים קראתי למוישי ושאלתי אותו "מה עשית כל הזמן שהלכת לקנות את התפוזים?" הוא הרפין את ראשו ואמר: "הרבי אמר לי לקנות תפוזים למיץ, הלכתי לחנות פרות וירקות שעל יד התלמוד תורה ושאלתי את המוכר אם יש לו תפוזים למיץ, הוא אמר לי שיש לו תפוזים אבל הוא לא יודע מה זה תפוזים למיץ.

"אמרתי לו שאני צריך תפוזים מיוחדים למיץ דוקא, וכשראיתי שהוא לא מבין אותי הלכתי לחנות אחרת ושאלתי גם שם וקבלתי את אותה תשובה. כך עברתי מחנות לחנות כשכלם אומרים לי שיש להם תפוזים רגילים והם לא מבינים אותי. ראיתי שאין בשכונה ולכן הלכתי לחנות אחרת מחוץ לשכונה.

"בסוף הגעתי לחנות שמכינים בה מיץ תפוזים, בקשתי מבעל החנות לקנות תפוזים למיץ כי הבנתי שאצלו התפוזים הם למיץ אך הוא אמר לי שהוא לא מוכר תפוזים, הוא מוכר רק מיץ תפוזים, אולם אני ממש בקשתי ממנו שהרבי אמר לי לקנות תפוזים למיץ ואשמח מאד אם הוא ימכר לי תפוזים.

"בסופו של דבר הוא רחם עלי ומכר לי שלושה תפוזים בשקית שחרה, שמחתי מאד שהצלחתי לעשות את שליחתי בגנאות וחרתי את כל הדרך חזרה עד שהגעתי חזרה לרבי".

התפעלתי כל כך מדבריו של מוישי ומהנאמנות שלו שהוא כל כך הרבה התרוצץ למעני ברב תמימותו, שהוא חשב שיש תפוזים מיוחדים למיץ. התבזבזתי בעצמי שבמקום להעריך אתו התמלאתי בכעס כלפיו ורציתי להעניש אתו והודיתי לה' ששלח לי את המלמד הותיק שהרגיע אותי.

באותם רגעים הבנתי שהמלים שהיו בקצה לשוני, היו מלים שיכלו להוריד את מצב רוחו של מוישי פלאים ולגרם נזק הרבה יותר גדול ממה שהיה לו עד עכשו. מיד אמרתי למוישי מלים טובות על הנאמנות שלו ושאני כל כך שמח שבחרתי בו לשליח עבורי.

את האמת אמר שיותר ממה שעזרתי למוישי באותה שנה והעליתי אותו על דרך המלה, מוישי עזר לי ונתן לי תובנה עמקה לחיים, תובנה של סבלנות ושל לדון לכף זכות, ובזכותו אני משתדל תמיד לרומם את התלמידים ולחשוב אולי יש דברים שאני לא מבין, ובמקום לראות רק את המעשה החיצוני אני ראה את הלב את הטהור שלהם ועל ידי כך אני זוכה למצא מסלות בלבבם ולרומם את רוחם.

הוא נשאר בודד". שמעתי את הדברים ומיד חשבתי שאני לא אתן לזה לקרות, הבנתי שאצריך לנהל בחכמה ובקשתי מהחונן לאדם דעת שיתן לי עצה טובה איך להכנס לחדרי לבו של מוישי הבוידד ולתת לו הרגשה טובה.

הבנתי שכל עתידו של הילד תלוי בזה, שוחחתי עם ההורים שגם הם היו שקטים ומפנמים קצת והבנתי מהם שהם לא כל כך בענין ושעלי לעבד על כך.

בחסדי ה' הבריק במוחי רעיון למנות אתו לשליח שלי לכל עניני ואולי על ידי כך הוא יפתח יותר ויהיה מערב יותר בשעורים ובחברה.

בסיום הלמודים קראתי לו ושאלתי אם הוא מענין להיות העוזר שלי, הסברתי לו שלא מדבר בדברים קשים כי אם בעשית שליחיות שונות וכדומה. האמת שבהתחלה היה נראה שקשה לו להחליט, אמרתי לו שישב על כך ומחר יענה לי תשובה. למחרת קראתי לו שוב ושאלתי אם הוא חשב על כך, הוא נענה בראשו לחיוב ואמרתי לו שאני ממש שמח שהוא יעזר לי כי הוא ילד גבון וטוב ואני זקוק לשליח כמוהו.

לראשונה מאז תחלת הלמודים ראיתי חצי חיוך על פניו והבנתי שאני עשה את הצעד הנכון. כבר למחרת בסיום השעור כאשר כל הילדים יצאו להפסקה קראתי לו, הוצאתי עשרה שקלים מכיסי ואמרתי לו שילך לקנות לי שלושה תפוזים למיץ שאני מענין להכין.

מוישי לקח את הכסף ויצא. לאחר כחצי שעה הסתיימה ההפסקה ואני צפיתי לראות את מוישי במקומו ואת שקית התפוזים על השלחן שלי, אולם כשנכנסתי לפתח לא ראיתי לא את מוישי ולא את התפוזים. חשבתי בלבי שאולי הוא מתעבב מעט ותכף יבוא, כל השעור צפיתי לבואו אבל הוא לא בא. בהפסקה השניה ממש חשבתי לשלומי, היו לי נקיפות מצפון על ששלחתי אותו; התקשרתי לביתו, חשבתי שאולי הוא הלך הביתה, בבית לא היה מענה ולא ידעתי מה לחשב, קויתי שעד הפסקת הצהרים הוא בודאי ישוב. התחלתי להצטער ששלחתי אתו והתמלאתי בכעס שפאשר אני מנסה לעזר לו ולתת לו הרגשה טובה - הוא מנצל את זה ועושה ככל העולה על רוחו - היתה לי אחריות על הילד ודאגתי לו מאד.

בהפסקת צהרים הוא נקש על דלת חדר המלמדים ובגידו היתה שקית שחרה עם שלושה תפוזים והוא הושיט לי אתם בבישנות, הבחנתי על פניו שהוא עגף וצמא היה נכר עליו שהוא התרוצץ הרבה במשך כל השעות האחרונות.

כל הלחץ והדאגה שהיו לי בשעות האחרונות עמדו להתפרץ עליו בבת אחת אך ברגע האחרון תפסתי את עצמי ואמרתי לו 'תודה רבה!', הגשתי לו כוס מים ואמרתי לו שישב ללמוד ותיק וננוח שישב ליד השלחן, נגשתי אליו ואמרתי: "יש לי תלמיד שעשה מעשה חמור מאד ואני צריך את עצתך כיצד להעניש אותו".

הוא שאל במה דברים אמורים ואני ספרתי לו את כל הספור שברב טובי רציתי לרומם את מוישי ולכן שלחתי אותו לקנות לי תפוזים, חשבתי שזה יקח כמה דקות שבסוף התארכו לכמה